

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»
Кафедра психіатрії, медичної та спеціальної психології

Савенкова І.І.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА
ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ**

«ПАТОПСИХОЛОГІЯ ТА ОСНОВИ ПСИХІАТРІЇ»

**для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої
освіти спеціальності 053 Психологія
спеціалізації «Клінічна та реабілітаційна психологія»**

Одеса – 2022

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського»
(Протокол № 2 від 28 вересня 2022 р.)*

Автор:

Савенкова І.І., завідувач кафедри психіатрії, медичної та спеціальної психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського», доктор психологічних наук, професор

Рецензенти:

Омелянчик В.М., доктор психологічних наук, професор кафедри медичної психології Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П.Л.Шупика.

Вдовиченко О.В., доктор психологічних наук, професор, в.о.декана соціально-гуманітарного факультету ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К.Д.Ушинського».

Методичні рекомендації містять систематизоване викладання навчальної дисципліни, завдання до практичних занять та виконання самостійної роботи здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія; висвітлюють загальні й окремі питання патопсихології відповідно до нових стандартів навчальної програми.

Подано анотацію дисципліни, вимоги до знань і вмінь здобувачів, набутих у процесі вивчення дисципліни; плани практичних занять, завдання для самостійної роботи, рекомендовану літературу, індивідуальні навчально-дослідні завдання.

ЗМІСТ

Навчально-тематичний план дисципліни.....	3
Вступ.....	4
Анотація навчальної дисципліни.....	5
Опис навчальної дисципліни.....	8
Плани практичних занять та завдання до самостійної роботи	9
Технологічна карта дисципліни.....	13
Самостійна робота.....	15
Індивідуальні навчально-дослідні завдання.....	16
Критерії оцінювання.....	17
Засоби діагностування результатів навчання.....	21
Питання до екзамену	21
Тести для самоперевірки.....	23
Рекомендована література.....	29

Навчально-методичний план дисциплін

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усьог о	у тому числі				усьог о	у тому числі			
		л	пр лаб	інд.	с.р.		л	п	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1.	Порушення пізнавальних психічних процесів									
Тема 1. Загальні поняття та терміни в патопсихології та психіатрії	15	2	2	1	10	15	2	1	1	11
Тема 2. Анатомічна структура нервової системи та її порушення	17	2	8	1	6	17		1	1	15
Разом за змістовим модулем 1	32	4	10	2	16	32	2	2	2	26
Змістовий модуль 2.	Порушення емоційно-вольових процесів									
Тема 3. Порушення емоцій та вольових процесів	40		14	2	24	40	4	8	2	26
Разом за змістовим модулем 2	40		14	2	24	40	4	8	2	26
Змістовий модуль 3.	Порушення свідомості									
Тема 4. Види порушення свідомості	15	2	2	1	10	15		1	1	13
Тема 5. Соматогенні порушення психіки	15	2	2	1	10	15	2	1	1	11
Разом за змістовим модулем 3	30	4	4	2	20	30	2	2	2	24
Змістовий модуль 4.	Органічні, включаючи симптоматичні, психічні розлади									
Тема 6. Деменція, види, характеристика	22	4	2	2	14	22		2	2	18
Разом за змістовим модулем 4	22	4	2	2	14	22		2	2	18
Змістовий модуль 5.	Функціональні розлади психіки. Ендогенні психози									
Тема 7. Особливості функціональних розладів психіки. Ендогенні психози.	26	6	2	2	16	26	2	2	2	20
Разом за змістовим модулем 5	26	6	2	2	16	26	2	2	2	20
Усього годин	150	18	32	10	90	150	10	16	10	114

Вступ

Методичні рекомендації призначені для студентів спеціальності 053 «Психологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти, які навчаються за ОПП «Клінічна та реабілітаційна психологія», у якості допомоги при підготовці до практичних занять та виконання самостійної роботи з дисципліни «Патопсихологія та основи психіатрії».

Методичні рекомендації розроблені на підставі Закону України «Про вищу освіту», Положення про організацію освітнього процесу у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського», Положення про порядок подання навчально-методичних видань у державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К.Д.Ушинського».

Методичні рекомендації містять рекомендації до виконання практичних занять та самостійної роботи здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія; навчально-методичний план дисципліни, анотацію навчальної дисципліни; план практичних занять та завдання до самостійної роботи; технологічну карту дисципліни; індивідуальне навчально-дослідне завдання; критерії оцінювання за різними видами роботи, критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю; засоби діагностування результатів навчання; питання до екзамену; тестові завдання для перевірки знань; рекомендовану літературу.

Сподіваємося, що методичні рекомендації допоможуть студентам успішно підготуватися до практичних занять та засвоїти матеріал для самостійного опрацювання.

Анотація навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Патопсихологія та основи психіатрії»: надання здобувачам уявлення основ спеціальних знань у галузі соціальних та поведінкових порушень психічних процесів, зі змістом дослідницької та практичної діяльності практичних психологів у відповідності до вимог, ознайомлення з предметом, об'єктом, базовими категоріями, методологією патопсихології, завданнями, принципами, формами й методами соціально – психологічного впливу на свідомість особистості майбутнього психолога та підготовка майбутніх фахівців до роботи з клієнтами при порушеннях психічних процесів, психологічними особливостями порушенням психічних процесів, поглибленого розуміння порушень психічних процесів при психічних захворюваннях, розуміння психічних процесів з позиції психосоматичної єдності людини.

Передумови для вивчення дисципліни: для вивчення навчальної дисципліни «Патопсихологія та основи психіатрії» здобувачі мають опанувати знання з таких навчальних дисциплін, як «Анатомія та фізіологія людини», «Загальна психологія».

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПРН 2. Вміти організувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПРН 5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПРН 9. Вирішувати етичні дилеми, спираючись на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПРН 12. Здійснювати моніторинг виконання індивідуальної програми реабілітації осіб з особливими потребами (програми психологічного супроводу особи). Здійснювати аналіз результатів виконання індивідуальної

програми реабілітації осіб з особливими потребами (програми психологічного супроводу особи).

Очікувані результати вивчення дисципліни: У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен **знати:** теоретичні основи патопсихології; порушення психічних процесів; особливості порушення пізнавальних, емоційних та вольових процесів при психічних захворюваннях; формування умінь та навичок у студентів-магістрів підбирати методи, засоби, форми при вивченні цієї дисципліни; підвищувати рівень своєї компетентності як особистості та громадянина.

Інтегральна компетентність.

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій і методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, здатністю надання професійної допомоги особистості, яка опинилась у складних життєвих ситуаціях.

Загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 04. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 09. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Спеціальні компетентності:

СК 02. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.

СК 04. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК 6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК 9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК 12. Здатність складати психологічний висновок за результатами оцінки виконання індивідуальної програми реабілітації осіб з особливими

потребами (програми психологічного супроводу особи).

Міждисциплінарні зв'язки: «Анатомо-фізіологічна основа ЦНС», «Психофізіологія», «Клінічна психологія», «Психодіагностика психічних розладів та їх реабілітація», «Психологічний супровід осіб із особливими потребами».

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, ОПП, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Статус дисципліни: Обов'язкова	
Змістових модулів – 5	ОПП «Клінічна та реабілітаційна психологія» Спеціальність 053 Психологія	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – розробка плану дослідження (за вибором)		1-й	1-й
Загальна кількість годин - 150		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Лекції	
		18 год.	10 год
		Практичні, семінарські	
		32 год.	16 год
		Самостійна робота	
		90 год.	114 год
		Індивідуальні завдання:	
		10 год.	10 год
Вид контролю: екзамен екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 33% : 67%
для заочної форми навчання – 17% : 83%

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Теми практичних занять

№ теми	Назва теми	Кількість годин	
1	<i>Семінар «Загальні поняття та терміни в патопсихології та психіатрії»</i>	2	1
2	<i>Круглий стіл «Анатомічна структура нервової системи та її порушення».</i>	8	1
3	<i>Семінар «Порушення емоційних та вольових процесів»</i>	14	8
4	<i>Семінар «Види порушення свідомості»</i>	2	1
5	<i>Семінар «Соматогенні порушення психіки»</i>	2	1
6	<i>Семінар «Делірій, види, характеристика»</i>	2	2
7	<i>Семінар «Особливості функціональних розладів психіки. Ендогенні психози»</i>	2	2
	Разом	32	16

Практичне заняття 1

Семінар «Загальні поняття та терміни в патопсихології та психіатрії»

Форма організації на занятті:

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

- 1.Порушення сприймання при психічних захворюваннях.
- 2.Порушення мислення при психічних захворюваннях.
3. Порушення пам'яті при психічних захворюваннях.
4. Порушення уваги при психічних захворюваннях.
5. Порушення інстинктів при психічних захворюваннях.

Обов'язкове практичне завдання:

Робота в малих групах.

- 1.Дати характеристику методологічних особливостей патопсихології як галузі клінічної психології.
- 2.Скласти таблицю щодо предмета, завдання та структури порушень пізнавальних психічних процесів при психічних захворюваннях та провести диференціацію таких станів.

Результати доповісти на практичному занятті.

Рекомендова література:

[1], [3], [5], [7], [9], [10], [12].

Практичне заняття 2

Круглий стіл «Анатомічна структура нервової системи та її порушення».

Форма організації на занятті:

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Невротичні, пов'язані зі стресом, і соматоформні розлади.
2. Невротичні психогенні психози.
3. Ситуаційні психогенні реакції.
4. Неврози (невротичні розлади).
5. Неврастенія.
6. Реактивні та пост стресові розлади.
7. Реактивний параноїд.
8. Психосоматичні захворювання.
9. Основні клінічні форми прихованої депресії.
10. Цефалгічний синдром.
11. Діенцефальний синдром.
12. Афективні розлади настрою.

Обов'язкове практичне завдання:

Робота в малих групах.

1. Скласти таблицю структурних компонентів прояву функціональних розладів психіки.
2. Порівняти основні наукові підходи щодо вивчення психодіагностики функціональних розладів психіки.

Рекомендова література:

[2], [4], [5], [6], [8], [10], [13].

Практичне заняття 3

Семінар «Порушення емоційних та вольових процесів»

Форма організації на занятті:

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Астенічний синдром. 1. Астено-депресивний синдром.
3. Депресивні розлади. Психологічні діагностичні критерії.
4. Рекурентний депресивний розлад.
5. Астено-фобічні розлади.
6. Тривожно-фобічні розлади. Агрофобія. Соціальні фобії.
7. Соматоформні розлади.
8. Соматизований розлад.

Обов'язкове практичне завдання:

Питання для дискусії робота в малих групах:

1. Дати характеристику формам перебігу соматогенних порушень психіки.
2. Порівняти основні психологічні структурні компоненти прояву різних форм соматогенних порушень психіки. Стисло обґрунтуйте свою відповідь.

Рекомендова література:

[2], [3], [5], [7], [8], [10], [14].

Практичне заняття 4

Семінар «Види порушення свідомості»

Форма організації на занятті:

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Деменція при хворобі Альцгеймера.
2. Судинна деменція.
3. Мультиінфарктна деменція.
4. Субкортикальна судинна деменція.
5. Деменція при хворобі Паркінсона.
6. Деменція при хворобі Крейтцфельдта-Якобі.

7. Деменція Гентингтона.
8. Деменція при хворобі Піка.
9. Деменція при епілепсії.
10. Деменція при нейросифілісі.

Обов'язкове практичне завдання:

Питання для дискусії (робота в малих групах)

1. Дати характеристику психологічних відмінностей між проявом різних форм деменції (зробити таблицю)
2. Проаналізувати психологічні особливості перебігу деменцій, розробити психологічний інструментарій та реабілітаційні заходи.

Рекомендова література:

[1], [2], [5], [6], [8], [11], [12].

Практичне заняття 5

Семінар «Соматогенні порушення психіки. Ендогенні психози»

Форма організації на занятті:

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Маніакальна фаза маніакально-депресивного синдрому.
2. Депресивна фаза маніакально-депресивного синдрому.
3. Шизофренії, клініко-психосимптоматичні прояви.
4. Особливості перебігу шизофреній.
5. Класифікація шизофреній.

Обов'язкове практичне завдання:

Питання для дискусії (робота в малих групах):

1. Розробити порівняльну таблицю прояву різних форм шизофреній.
2. Розробити критерії психодіагностики соматогенних порушень психіки та ендогенних психозів.

Рекомендова література:

[1], [2], [5], [6], [8], [11], [12].

Практичне заняття 6

Семінар «Деменції, види, характеристика»

Форма організації на занятті:

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Деменція при хворобі Альцгеймера.
2. Судинна деменція.
3. Мультиінфарктна деменція.
4. Субкортикальна судинна деменція.
5. Деменція при хворобі Паркінсона.
6. Деменція при хворобі Крейтцфельдта-Якобі.
7. Деменція Гентингтона.
8. Деменція при хворобі Піка.
9. Деменція при епілепсії.
10. Деменція при нейросифілісі.

Обов'язкове практичне завдання:

Питання для дискусії (робота в малих групах):

1. Розробити порівняльну таблицю прояву різних форм деменцій.
2. Розробити критерії психодіагностики деменцій.

Рекомендова література:

[1], [2], [5], [6], [8], [11], [12].

Практичне заняття 7

Семінар «Особливості функціональних розладів психіки. Ендогенні психози»

Форма організації на занятті:

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Невротичні, пов'язані зі стресом, і соматоформні розлади.
2. Невротичні психогенні психози.
3. Ситуаційні психогенні реакції.
4. Неврози (невротичні розлади).
5. Неврастенія.
6. Реактивні та пост стресові розлади.
7. Реактивний параноїд.
8. Психосоматичні захворювання.
9. Основні клінічні форми прихованої депресії.
10. Цефалгічний синдром.
11. Діенцефальний синдром.
12. Афективні розлади настрою

Обов'язкове практичне завдання:

Питання для дискусії (робота в малих групах):

1. Розробити порівняльну таблицю прояву різних форм функціональних розладів психіки.
2. Розробити критерії психодіагностики функціональних розладів психіки.

Рекомендова література:

[1], [2], [5], [6], [8], [11], [12].

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Форма організації на занятті	Обов'язкове практичне завдання	Термін виконання
Семінар «Загальні поняття та терміни в патопсихології та психіатрії»	Участь у колективному обговоренні динамічним зворотнім зв'язком: 1.Порушення сприймання при психічних захворюваннях. 2.Порушення мислення при психічних захворюваннях. 3. Порушення пам'яті при психічних захворюваннях. 4. Порушення уваги при психічних захворюваннях. 5. Порушення	Робота в малих групах. 1.Дати характеристику методологічних особливостей патопсихології як галузі клінічної психології. 2.Скласти таблицю щодо предмета, завдання та структури порушень пізнавальних психічних процесів при психічних захворюваннях та провести диференціацію таких станів. Результати доповісти на практичному занятті.	На практич. занятті

	інстинктів при психічних захворюваннях.		
<i>Круглий стіл</i> «Анатомічна структура нервової системи та її порушення».	<i>Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:</i> 1.Невротичні, пов'язані зі стресом, і соматоформні розлади. 2.Невротичні психогенні психози. 3.Ситуаційні психогенні реакції. 4.Неврози (невротичні розлади). 5.Неврастенія. 6.Реактивні та пост стресові розлади. 7.Реактивний параноїд. 8.Психосоматичні захворювання. 9.Основні клінічні форми прихованої депресії. 10.Цефалгічний синдром. 11.Дієнцефальний синдром. 12.Афективні розлади настрою.	Робота в малих групах. 1. Скласти таблицю структурних компонентів прояву функціональних розладів психіки. 2. Порівняти основні наукові підходи щодо вивчення психодіагностики функціональних розладів психіки.	До наступ. практ. заняття
<i>Семінар</i> «Порушення емоційних та вольових процесів»	<i>Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:</i> 1.Астенічний синдром. 1.Астено-депресивний синдром. 3.Депресивні розлади. Психологічні діагностичні критерії. 4.Рекурентний депресивний розлад. 5.Астено-фобічні розлади. 6.Тривожно-фобічні розлади. Агрофобія.	Питання для дискусії робота в малих групах: 1. Дати характеристику формам перебігу соматогенних порушень психіки. 2. Порівняти основні психологічні структурні компоненти прояву різних форм соматогенних порушень психіки.. Стисло обґрунтуйте свою відповідь.	На прак. занятті

	Соціальні фобії. 7.Соматоформні розлади. 8.Соматизований розлад.		
<i>Семінар</i> «Види порушення свідомості»	<i>Участь у колективному обговоренні динамічним зворотнім зв'язком:</i> 1.Виключення та затьмарення свідомості. 2. Види коми. 3.Основні види затьмарення свідомості. 4.Деліріозний синдром. 5.Онейроїд. 6.Аментивний синдром. 7.Запаморочливі (сутінкові) стани.	Питання для дискусії (робота в малих групах) 1. Дати характеристику психологічних відмінностей між проявом різних форм делірію (зробити таблицю) 2.Проаналізувати психологічні особливості перебігу деліріозного синдрому, розробити психологічний інструментарій та реабілітаційні заходи.	До наступ. практи. заняття
<i>Семінар</i> «Соматогенні порушення психіки. Ендогенні психози»	<i>Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:</i> 1.Маніакальна фаза маніакально-депресивного синдрому. 2. Депресивна фаза маніакально-депресивного синдрому. 3.Шизофренії, клініко-психосимптоматичні прояви. 4. Особливості перебігу шизофреній. 5. Класифікація шизофреній.	Питання для дискусії (робота в малих групах): 1.Розробити порівняльну таблицю прояву різних форм шизофреній. 2. Розробити критерії психодіагностики соматогенних порушень психіки та ендогенних психозів.	До наступ. практи. Заняття
<i>Семінар</i> «Деменції, види, характеристика»	<i>Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:</i> 1.Деменція при хворобі	Питання для дискусії (робота в малих групах): 1.Розробити порівняльну таблицю прояву різних форм деменцій. 2. Розробити критерії психодіагностики деменцій.	До наступ. практи. Заняття

<p><i>Семінар</i> «Особливості функціональних розладів психіки. Ендогенні психози»</p>	<p>Альцгеймера. 2. Судинна деменція. 3. Мультиінфарктна деменція. 4. Субкортикальна судинна деменція. 6. Деменція при хворобі Паркінсона. 7. Деменція при хворобі Крейтцфельдта-Якобі. 8. Деменція Гентингтона. 9. Деменція при хворобі Піка. 10. Деменція при епілепсії. 11. Деменція при нейросифілісі.</p> <p><i>Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:</i></p> <p>1. Невротичні, пов'язані зі стресом, і соматоформні розлади. 2. Невротичні психогенні психози. 3. Ситуаційні психогенні реакції. 4. Неврози (невротичні розлади). 5. Неврастенія. 6. Реактивні та пост стресові розлади. 7. Реактивний параноїд. 8. Психосоматичні захворювання. 9. Основні клінічні форми прихованої депресії. 10. Цефалгічний синдром. 11. Діенцефальний синдром. 12. Афективні розлади настрою.</p>	<p>Питання для дискусії (робота в малих групах):</p> <p>1. Розробити порівняльну таблицю прояву різних форм функціональних розладів психіки. 2. Розробити критерії психодіагностики функціональних розладів психіки.</p>	<p>До наступ. практ. заняття</p>
--	--	--	----------------------------------

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна	Кількість годин заочна	Форми контролю
1	«Введення в науку «Основи патопсихології»	10	11	групова співбесіда усне опитування, перевірка практичних завдань, екзамен
2	«Анатомічна структура нервової системи та її порушення».	26	35	
3	«Порушення емоційних та вольових процесів»	4	6	
4	«Види порушення свідомості»	10	13	
5	«Соматогенні порушення психіки»	10	11	
6	«Делірій, види, характеристика»	14	18	
7	«Особливості функціональних розладів психіки. Ендогенні психози»	16	20	
Разом		90	114	

Індивідуальні навчально-дослідні завдання (план дослідження)

№ з/п	Тематика	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Дослідження порушення сприймання, мислення при шизофренії, розробити психодіагностичний інструментарій.	1	1
2	Дослідження порушення пам'яті та інтелекту при психічних захворюваннях, розробити психодіагностичний інструментарій.	1	1
3	Дослідження порушення уваги при психічних захворюваннях, розробити психодіагностичний інструментарій.	2	2
4	Дослідження порушення свідомості при психічних захворюваннях, розробити психодіагностичний інструментарій.	2	2
5	Дослідження проявів ендогенних психозів, характеристика, розробити психодіагностичний інструментарій.	2	2
6	Дослідження психосимптоматики маніакально-депресивного психозу, розробити психодіагностичний інструментарій.	1	1
7	Розробити психодіагностичний інструментарій дослідження порушення психічного стану.	1	1
Разом		10	10

**ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИКОНАННІ ІНДЗ ПОВИНЕН
ДОТРИМУВАТИСЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ,
НЕ ДОПУСКАТИ АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ**

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (відповідно до ст. 69 Закону України «Про вищу освіту»).

Види академічного плагіату:

- копіювання;
- перефразування;
- компіляція;
- використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на це джерело;
- подання як власних робіт (тез, аналітичних звітів, письмових робіт, есеїв тощо), виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання.

Критерії оцінювання

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні заняття	0 балів	Здобувач не бере участі в практичному занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильну відповідь на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел.
	1 бал	Здобувач виконує більшість завдань практичних занять і самостійної роботи; в цілому відповідає на поставлені запитання, але не в змозі переконливо аргументувати свої відповіді, помиляється у використанні понятійного апарату.
	2 бали	Знання здобувача є достатньо повними, студент самостійно застосовує відповідний навчальний матеріал, виконуючи практичні завдання; аналізує, робить висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але припускається неточностей. Здобувач самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали, виконуючи практичні завдання. Виконані завдання у цілому відповідають вимогам, хоча мають незначні огріхи.
	3 бали	Здобувач виконує всі завдання практичних занять і домашньої/самостійної роботи; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на питання під час усного і письмового опитування; бере активну участь у обговоренні питань, користується додатковою науковою літературою; самостійно опрацьовує першоджерела, щоб виконати додаткові завдання; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми, теми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей; активно, вміло працює в парі/групі/команді; здатний публічно представити матеріал.
Самостійна робота	0 балів	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має

		фрагментарні уявлення з предмета вивчення; виконує елементарні прийоми практичних завдань.
	1 бал	Здобувач володіє знаннями, демонструє відповідні результати навчання, використовує їх у нестандартних ситуаціях, але допускає помилки; з похибками виконує та аналізує практичні завдання.
	2 бали	Здобувач володіє глибокими знаннями, демонструє відповідні компетентності, використовує їх у нестандартних ситуаціях, самостійно працює з інформацією у відповідності до поставлених завдань; систематизує та узагальнює навчальний матеріал; самостійно користується додатковими джерелами інформації; без похибок виконує та аналізує практичні завдання.
Індивідуальне навчально-дослідне завдання: розробка плану дослідження (за вибором)	0 балів	Завдання не виконано. Не зараховуються роботи, які є плагіатом або передруком з мережі Інтернет.
	1...3 балів	Завдання виконано формально, без виокремлення практичної, емпіричної частини дослідження плану.
	4...6 балів	Завдання виконано з творчим підходом, містить розділ теоретико-методологічної частини дослідження, програми дослідження, обґрунтування використання психодіагностичного інструментарію.
	7...9 балів	Завдання виконано, але всі розділи плану дослідження не розкрито в повному обсязі. Присутні помилки в розрахунках емпіричної частини дослідження, без достовірності отриманих результатів дослідження.
	10..12	Завдання виконано на належному рівні, але не простежується творчого підходу до написання бізнес-плану. Є огріхи в захисті роботи.
	13..14	Завдання виконано з творчим підходом, містить нешаблонні фрази, розгорнуте, цікаве, відрізняється власними роздумами, висновками, представлено з допомогою внесення до плану методів математичної обробки результатів дослідження, що забезпечує надійність та валідність дослідження.
Письмова робота	0..1 балів	Здобувач не менше ніж на 30% контрольних завдань надав правильну

		відповідь – початковий рівень знань
	2 бали	Здобувач не менше ніж на 50% контрольних завдань надав правильну відповідь – початковий рівень знань
	3 бали	Здобувач на 51% - 70% контрольних завдань надав правильну відповідь – середній рівень знань
	4 бали	Здобувач на 71% - 90% контрольних завдань надав правильну відповідь – достатній рівень знань
	5 балів	Здобувач на 91% - 100% контрольних завдань надав правильну відповідь – високий рівень знань

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

Для навчальної дисципліни «Патопсихологія та основи психіатрії» за навчальним планом передбачено підсумковий контроль у формі екзамену, на який у структурі оцінювання відводиться 20 балів. Кількість балів здобувач отримує за оцінкою кожного з трьох питань білету усного екзамену. Здобувач може скласти екзамен, якщо кількість отриманих впродовж вивчення дисципліни балів (не менше 40). Накопичені здобувачем бали протягом вивчення навчальної дисципліни не анулюються, а додаються. Оцінка на екзамені не може бути меншою за кількість накопичених ним балів:

Бали	Критерії
0 балів	Здобувач не відповідає на запитання.
1-5 балів	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; використовує елементарні прийоми виконання практичного завдання.
6-10 балів	Здобувач знає окремі факти, що стосуються навчального матеріалу; виявляє здатність елементарно висловлювати думку; виконує частину практичного завдання.
11-15 балів	Здобувач надає відповіді на запитання в цілому правильні, але здобувач припускається помилок у визначеннях. Здобувач робить власні висновки, наводить приклади практичного використання; виконує практичне завдання з незначними огріхами.
16-20 балів	Здобувач надає відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання; відповідаючи, здобувач розмірковує, робить власні висновки виконує правильно практичне завдання.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90-100 А)	Здобувач демонструє міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях; реалізує теоретичні положення навчальної дисципліни виконуючи практичні завдання у сфері юридичної психології . При виконанні практичних завдань проявляє вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включається в обговорення, відстоює власну точку зору в питаннях та рішеннях, що розглядаються. Оцінка нижче 100 балів обґрунтовується недостатнім розкриттям теоретичних питань навчальної дисципліни, або тим, що студент проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних завдань.
Добре (82-89 В)	Здобувач вільно володіє навчальним матеріалом і науково-понятійним апаратом в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, аргументовано висловлює свої думки, робить на їхній основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач у сфері юридичної психології, але припускається несуттєвих помилок. При виконанні практичних завдань, здобувач самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких є незначною.

Добре (74-81 C)	Здобувач добре володіє навчальним матеріалом, знає основні теоретичні положення, що відповідають програмі навчальної дисципліни, аналізує можливі практичні ситуації та вирішує їх, але припускається помилок які усуває за підтримки з боку викладача або однокурсників. Пояснює основні положення, дає правильні відповіді щодо форм юридичної психології при заданій зміні вихідних параметрів. Помилки у відповідях не є системними, впевнено працює за алгоритмом.
Задовільно (64-73 D)	Здобувач володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу. Виконує завдання із допустимою кількістю грубих помилок. Виявляє базові знання: має загальні уявлення про систему, структуру, функції та інструменти юридичної психології. На задовільному рівні володіє термінологією, може аналізувати, порівнювати і робити висновки, але відповіді мало аргументовані, неповно обґрунтовані висновки, допускає ряд серйозних помилок при узагальненні та інтерпретації основних закономірностей, фактів та явищ, зміст окремих питань викладає частково, непослідовно, відповідь виявляє прогалини у знаннях. Не виявляє творчості у вирішенні навчально-виховних ситуацій, нестандартні ситуації викликають значні труднощі; здебільшого не має власної позиції
Задовільно (60-63 E)	Здобувач опанував навчальний матеріал в мінімально допустимому обсязі, передбачений програмою навчальної дисципліни. Відповіді неточні або мало аргументовані, з порушенням послідовності викладання. При розкритті теоретичних положень припускається серйозних помилок, неточності у розумінні та інтерпретації основних закономірностей. Має практичні навички, достатні для виконання завдань на рівні мінімально допустимих вимог. При вирішенні завдань виконує роботу за зразком (практичним коментарем), але не розуміє достатньою мірою мету роботи, не вміє самостійно робити узагальнюючий висновок. Виконує завдання зі значною кількістю грубих помилок.
Незадовільно (35-59 FX)	Здобувач недостатньо володіє навчальним матеріалом (менше, ніж половина обсягу навчального матеріалу), знання фрагментарні, під час відповіді припускається суттєвих помилок, не може викласти зміст основних положень, не вміє самостійно робити узагальнюючий висновок, необхідні практичні уміння роботи не сформовані, принципові помилки в ході виконання завдань, не може самостійно виконати роботу. Здобувач демонструє недостатній рівень навчальних результатів за заданими стандартами по деяких складових навчальної програми з дисципліни, що свідчить про необхідність їх доопрацювання та повторного складання

	контрольних заходів.
Незадовільно (0-34 F)	Здобувач не володіє навчальним матеріалом передбачений програмою навчальної дисципліни, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань, не усвідомлює мету вивчення дисципліни, відсутні практичні уміння та навички, не вміє орієнтуватися під час розв'язання практичних завдань, більшість навчальних завдань не виконано. Здобувач демонструє повну відсутність навчальних результатів за заданими стандартами по всіх складових навчальної програми з дисципліни, що свідчить про необхідність повторного вивчення курсу.

Засоби діагностування результатів навчання

Оцінювання: індивідуальне опитування, колективна співбесіда, перевірка виконання практичних завдань, письмове опитування, презентація результатів самостійної роботи, екзамен. Демонстрування результатів навчання: дискусія, усні доповіді, робота в парах, круглий стіл, презентація результатів самостійної роботи.

Питання до екзамену

1. Предмет, задачі та методи дисципліни «Патопсихологія та основи психіатрії».
2. Історичний нарис розвитку патопсихології.
3. Поняття про порушення психічних процесів.
4. Порушення сприймання, характеристика.
5. Порушення мислення, характеристика.
6. Порушення пам'яті, характеристика.
7. Порушення уваги при психічних захворюваннях, характеристика.
8. Форми порушення емоцій при психічних захворюваннях.
9. Форми порушення вольових процесів при психічних захворюваннях.
10. Порушення свідомості при психічних захворюваннях.
11. Нейрогуморальна регуляція ЦНС та її порушення.
12. Філогенез різних форм порушення поведінки.
13. Функції нервової системи та їх порушення.
14. Розвиток порушень психічних процесів.
15. Функції, властивості та класифікація порушень психічних процесів.
16. Етіологія, патогенез порушення емоцій.
17. Види порушень емоцій при психічних захворюваннях.
18. Порушення вольових процесів, етіологія, патогенез.
19. Види порушень вольових процесів при психічних захворюваннях.
20. Виключення та затьмарення свідомості.
21. Види коми, характеристика.
22. Основні види затьмарення свідомості.
23. Деліріозний синдром, характеристика.
24. Онейроїд, характеристика.
25. Аментивний синдром, характеристика.

26. Запаморочливі (сутінкові) стани, характеристика.
27. Астенічний синдром, характеристика.
28. Астено-депресивний синдром, характеристика.
29. Депресивні розлади, характеристика. Психологічні діагностичні критерії.
30. Рекурентний депресивний розлад. Психологічні діагностичні критерії.
31. Астено-фобічні розлади. Психологічні діагностичні критерії.
32. Тривожно-фобічні розлади. Психологічні діагностичні критерії.
33. Агрофобія. Психологічні діагностичні критерії.
34. Соціальні фобії. Психологічні діагностичні критерії.
35. Соматоформні розлади. Психологічні діагностичні критерії.
36. Соматизований розлад. Психологічні діагностичні критерії.
37. Іпохондричний розлад. Психологічні діагностичні критерії.
38. Психопатизація. Психологічні діагностичні критерії.
39. Делірій, спричинений алкоголем. Психологічні діагностичні критерії.
40. Маніакальний синдром. Гіпоманія. Психологічні діагностичні критерії.
41. Диференціальна діагностика деменції при хворобі Альцгеймера, судинної деменції, мультиінфарктної деменції, субкортикальної деменції.
42. Диференціальна діагностика деменції при хворобі Паркінсона, деменції при хворобі Крейтцфельдта-Якобі, деменції Гентингтона, деменції при хворобі Піка, деменції при епілепсії.
43. Невротичні, пов'язані зі стресом, і соматоформні розлади.
44. Невротичні психогенні психози. Ситуаційні психогенні реакції. Неврози (невротичні розлади). Неврастенія. Реактивні та пост стресові розлади. Реактивний параноїд. Характеристика.
45. Психосоматичні захворювання. Основні клінічні форми прихованої депресії.
46. Цефалгічний синдром. Діенцефальний синдром. Афективні розлади настрою.
47. Функціональні розлади психіки, характеристика.
48. Ендогенні психози, характеристика.
49. Шизофренія, характеристика порушень психічних процесів.
50. Класифікація шизофреній, особливості психосимптоматики.

ТЕСТИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

Змістовий модуль 1. Порушення пізнавальних психічних процесів.

1. Синдромоутворюючим радикалом при шизофренії є:

- А) порушення мислення
- Б) порушення сприймання
- В) порушення мотивації

2. Домінуючим розладом при особистісно-аномальному симптомокомплексу є:

- А) зміна структури ієрархії мотивів
- Б) неадекватність рівня самооцінки
- В) емоційно-вольові розлади

3. Домінуючим розладом при екзогенно-ендогенному симптомокомплексу є:

- А) симптоми зниження інтелекту
- Б) повернення до системи попередніх знань
- В) нестійність емоцій

4. Домінуючим розладом при олігофренічному симптомокомплексу є:

- А) нездатність до формування понять
- Б) нездатність до абстрагування
- В) нездатність до навчання

5. Симптомокомплекс психогенної дезорганізації характерний для:

- А) органічних неврозів
- Б) шизофренії
- В) реактивного психозу

6. Поведінка під час проведення психологічного обстеження визначається проекцією хворобливих переживань та установок — це прояви мотивації:

- А) адекватної
- Б) еготропної
- В) нозотропної

7. Принципи роботи патопсихолога сформульовані:

- А) Левінім
- Б) Карвасарським

В) Зейгарник

8. Імпульсивні дії найчастіше є проявом:

- А) маніакально-депресивного психозу
- Б) психопатії
- В) енцефаліту

Змістовий модуль 2. Порушення емоційно-вольових процесів.

9. Загальна гіпербулія є проявом:

- А) шизофренії
- Б) епілепсії
- В) туберкульозної інтоксикації

10. Хворий постійно надмірно витрачає сили й енергію на боротьбу з нереальними

ворогами - це прояви:

- А) шизофренії
- Б) парафренної психопатії
- В) паранояльної психопатії

11. Загальна гіпербулія не є проявом:

- А) маніакально-депресивного психозу
- Б) циклотимії
- В) шизофренії

12. Пацієнтка з наркотичною залежністю цікавиться лише наркотиками, вона втрачає інтерес до іншого, разом з тим, проявляє надмірну активність, щоб добути порцію наркотиків — це є такими проявами порушення вольової діяльності, як:

- А) гіпобулія
- Б) загальна гіпербулія на фоні односторонньої
- В) одностороння гіпербулія на фоні загальної

13. Одним із основних симптомів шизофренічного дефекту є:

- А) гіпербулія
- Б) парабулія
- В) прогресуюча гіпобулія

14. Безглузда протидія або виконання наказу чи прохання навпаки — це прояви:

- А) пасивного негативізму

- Б) амбівалентності
- В) активного негативізму

15. Нереагування на прохання щось зробити — це прояви:

- А) активного негативізму
- Б) парабулії
- В) пасивного негативізму

16. Цілеспрямоване рухове розгальмування, з усвідомленими діями, які не доводять до кінця - це прояви:

- А) кататонічного збудження
- Б) шизофренічного збудження
- В) маніакального збудження

Змістовий модуль 3. Порушення свідомості.

17. Беззмістовне збудження із клоунізмом є проявом:

- А) простої форми шизофренії
- Б) фебрильної форми шизофренії
- В) гебефренної форми шизофренії

18. Проявом глибокого шизофренічного дефекту є:

- А) депресивний ступор
- Б) психогенний ступор
- В) апатичний ступор

19. Підвищення порога збудливості внаслідок чого сильні подразники доходять до свідомості - це стан:

- А) транс
- Б) сопора
- В) коми

20. Яскравість спогадів обернено пропорційні глибині порушення і прямо пропорційні яскравості галюцинаторних образів — це прояви стану:

- А) онейроїду
- Б) аментивного синдрому
- В) деліріозного синдрому

21. У стані затьмарення свідомості міміка обличчя хворого або нічого не відображає, або відображає стан блаженства — це стан:

- А) деліріозного синдрому
- Б) аментивного синдрому
- В) онейроїду

22. Безладність мислення, повне дезорієнтування у місці, часу й власній особі — це прояви:

- А) онейроїду
- Б) деліріозного синдрому
- В) аментивного синдрому

23. Присутінковий стан свідомості із ззовне впорядкованою поведінкою — це:

- А) fuga
- Б) аменція
- В) транс

24. “Втома, яка не шукає спокою”, - це прояв астеничного синдрому при:

- А) черепно-мозковій травмі
- Б) сифілісу
- В) гіпертонічній хворобі

Змістовий модуль 4. Органічні, включаючи симптоматичні, психічні розлади.

25. Переважання психічного виснаження, непропорційного розумовому напруженню, у поєднанні із млявістю та зниженням активності — це прояви:

- А) прогресивного паралічу
- Б) сифілісу
- В) маніакально-депресивного психозу

26. За методикою визначення локусу контролю — цей показник не диференціюється, що є проявом розладу:

- А) соматизованого
- Б) астено-невротичного
- В) іпохондричного

27. Психоз може розвинути у будь-якій фазі захворювання, та при затуханні активних проявів основного захворювання при такому тяжкому соматогенному порушенні психіки як:

- А) атеросклероз
- Б) туберкульоз
- В) органічні ураження

28. Аментивний синдром є проявом такого соматогенного порушення

психіки як:

- А) епілепсія
- Б) туберкульоз
- В) черевний тиф

29. При дифузному атеросклерозі мозкових судин переважає така форма деменції як:

- А) судинна з гострим початком
- Б) субкортикальна
- В) мультиінфарктна

30. Хвороба Бісвангера — це прояви такої форми деменції як:

- А) судинна з гострим початком
- Б) мультиінфарктна
- В) субкортикальна

31. Прогресуюча деменція, що відноситься до групи так званих системних атрофій — це:

- А) хвороба Бісвангера
- Б) хвороба Якоба
- В) хвороба Піка

32. Різновидом підгострих енцефалопатій є:

- А) хвороба Бісвангера
- Б) хвороба Піка
- В) хвороба Гентингтона

Змістовий модуль 5. Функціональні розлади психіки. Ендогенні психози.

33. Рідкісне захворювання, що належить до групи мозкових атрофій — це:

- А) хвороба Бісвангера
- Б) хвороба Піка
- В) хвороба Гентингтона

34. Гіперестезія до зовнішніх подразників і погане самопочуття, яке хворим іноді важко описати — це прояви:

- А) неврозу нав'язливих станів
- Б) істерії
- В) неврастенії

35. “Дратівлива слабкість” - це прояв:

- A) неврозу нав'язливих станів
- Б) істерії
- В) неврастенії

36. Явища астенизації нервової системи — це прояви такої неврастенії, як:

- A) нормостенічної форми
- Б) невизначеної форми
- В) гіперстенічної форми

37. Постійне відчуття напруги з важкими почуттями є проявом:

- A) неврозу нав'язливих станів
- Б) неврастенічного неврозу
- В) психастенічного неврозу

38. Навіювання є характерним психопатологічним симптомом:

- A) неврозу
- Б) неврастенії
- В) істерії

39. Проміжне місце між ендогенними та екзогенними психозами займає:

- A) маніакально-депресивний психоз
- Б) шизофренія
- В) генуїнна епілепсія

40. Розлад психіки, який характеризується вираженим підйомом настрою, підвищенням активності, самооцінки, ідеями величі, порушенням сприйняття — це прояви:

- A) гіпоманії
- Б) манії з психогенними симптомами
- В) манії без психогенних симптомів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Боков С.Д. Клінічна патопсихологія: *навч. посібник*. К.: Вища шк., 2020. 220с.
2. Зейгарник Б.В. Патопсихологія: *підручник*. 4-е вид. К.: Вища шк., 2018. 398с.
3. Загорна Є.Є. Основи патопсихології: *навч. посібник*. К.: “Професіонал”, 2018. 200 с.
4. Мартинюк А.І. Патопсихологія: *навч. посібник*. К.: Либідь, 2019. 440с.
5. Патопсихологія: *психоаналітичний напрям* / за ред. Ж.Бержера. Пер.з англ. І.Бубнова. К.: Вища шк., 2018. 220с.
6. Савенкова І.І. Патопсихологія: *навч.-метод. посібник*. Миколаїв: МНУ, 2018. 220с.

Допоміжна:

7. Чайченко Г.М. Патопсихологія: *методичні рекомендації*. К.: Вища шк., 2018. 98с.
8. Суманенко Т.М. Патопсихологія: *курс лекцій*. К.: Либідь, 2019. 216 с.
9. Савенкова І.І. Хронопсихологічне прогнозування інтелекту дитини з особливими потребами // *Трансформаційні зміни особистості студентської молоді засобами професійної освіти: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю*. Наукове видання. – Миколаїв: ІЛІОН, 2018. – 47–49.
10. Савенкова І.І. Хронопсихологічне прогнозування інтелекту дитини з особливими потребами. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. 2018. № 1 (19). С. 121–126.
11. Савенкова І.І. Дизонтогенез розумового розвитку дітей молодшого шкільного віку з позиції психології часу. *Технології розвитку інтелекту*. Том 3, № 4 (25), 2019.

Електронні ресурси

12. Savenkova Iryna Psychosomatic unity of human from the position of chronopsychology on the example of ischemic disorders and heart diseases. *Electronic Journal of General Medicine*. 2019; 16(6):em157. doi:10.29333/ejgm/114263 [Електронний ресурс]. URL: <http://www.ejgm.co.uk/download/psychosomatic-unity-of-human-from-the-position-of-chronopsychology-on-the-example-of-ischemic-7563.pdf>
13. Savenkova Iryna Time Factor in Psychological profiling of information Technology specialists for Future Career success. *Journal of Environmental Treatment Techniques*. 2019; Special Issue on Environment, Management and Economy, Pages: 1041-1045.

[Электронный ресурс]. URL:

<http://www.jett.dormaj.com/docs/Volume7/special%20issue/Time%20Factor%20in%20Psychological%20Profiling%20of%20Information%20Technology%20Specialists%20for%20Future%20Career%20Success.pdf>

14. Savenkova Iryna Chronopsychological forecast of nephrological diseases. EurAsianJournalofBioSciences, 14, 2411-2415 (2020) [Электронный ресурс].

URL: <http://www.ejobios.org/download/chronopsychological-forecast-of-nephrological-diseases-7796.pdf>

САВЕНКОВА І.І.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПАТОПСИХОЛОГІЯ ТА ОСНОВИ ПСИХІАТРІЇ»